

„ЕСЕНСКА БУРА“

ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ
НА ДАНСКА

АВИОН
„TU-22 BLINDER“

ЕЛИМИНИРАЊЕ
НА НЕУСПЕХОТ

ШТИТ

Број 110
Декември 2018
50 денари

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**Воениот комитет на НАТО
во посета на Република Македонија**

за својата национална посебност. Кај нив тоа чувство беше здраво созреано, и токму затоа беше изградена свеста дека ослободувањето треба да се изврши со сопствени сили. Напредните македонски сили го дочекаа почетокот на Втората светска војна наполно свесни дека се влегува во решавачка битка за ослободувањето на Македонија“, истакна, меѓу другото, претседателот на ГО на СЗБ од НОАВМ на Скопје, д-р Трајко Стаматоски во своето обраќање.

„Денот на ослободувањето на Скопје има посебно место во срцата на секој од нас. Денес со гордост се сеќаваме и го славиме нашето богато и славно минато, но и ја потврдуваме нашата антифашистичка припадност. Така, и овој 13 Ноември вреди да се потсетиме колку тешко и скапо ни е платена слободата. Значајно е да се потсетиме дека додека многу градови низ Европа ги ослободуваа странски војски, Скопје го ослободија нашите партизани. Иако беа далеку помалку опремени од окупаторот, послабо вооружени, тие успеаја да го победат, затоа што го бранеа својот град, својот дом, а има ли нешто посвето отколку да го жртвуваш животот за својот дом“, нагласи градоначалникот Шилегов.

Живко Трајановски

содржина

ШТИТ ■ година X ■ број 110 ■ декември 2018

Инфо Министерката Шекеринска меѓу војниците на АРМ во Авганистан	5
На прва линија Прва посета на Воениот комитет на НАТО на Р. Македонија	6
24 часа Промоција на офицерска сабја за почести	8
24 часа „Есенска Бурa“	12
Нато армии Вооружените сили на Данска	15
Едукација „REGEX 19“	24
Едукација Елиминирање на неуспехот	26
Вооружување Американски оклопен транспортер „M113“	32
Вооружување Падобранска пушка - „ФГ-42“	34
Вооружување WOLF - Израелско лесно оклопно возило на тркала 4x4	38
Глобал Меѓународна и регионална активност на Р.Македонија во борбата против современите безбедносни закани	42
Глобал Сајбер-тероризмот и енергетската безбедност	46
Филм „Баталјон“	56
Убавините на Македонија Тиквешкото Езеро – омилено место за риболов и излет	58

Во нагорна линија

За да се остварат стратешките цели за развој и прогрес на една институција, меѓу другото, потребно е и да се има реална материјална основа за достигнување на сето она што е зацртано и определено во плановите. Во контекст на одбраната, тоа значеше зголемување на буџетот за да може да се достигнат стандардите. За жал, во изминатите децении, наместо да се зголемува буџетот за одбраната, тој стагнираше, што доведе до една незавидна и загрижувачка состојба во однос на стандардот и модернизацијата на нашата армија. Минатата година за прв пат буџетот за одбраната беше зголемен и тој континуирано расте и во проекциите за наредниот период.

Министерката за одбрана, Радмила Шекеринска, на прес-конференција го образложи буџетот за одбраната за 2019, кој по десетгодишниот пад, втора година по ред е во нагорна линија, и оваа година изнесува 135 милиони евра. Таа истакна дека буџетот за одбраната е развоен и реформски, со намена за подобрувањето на опремата, на условите за работа на припадниците на АРМ, а е и во поддршка на остварувањето на стратешката цел на Република Македонија – членството во НАТО. „Нема поголема гаранција за безбедносниот и економскиот просперитет на Република Македонија од членството во НАТО и затоа членството во НАТО е еден од силните фокуси на Владата на РМ. Тоа е во исто време и најдобра и најголема гаранција за зајакната опремена и силна армија, што е наша цел како Влада и моја

цел како министерка за одбрана. Затоа ми причинува задоволство што Владата со навистина широк консензус ја поддржа определбата, пристапувањето кон НАТО, заедно со растот на екомонијата и социјалната сигурност на граѓаните на РМ, да биде еден од трите столбови во чија функција ќе биде фискалната политика за 2019 година“ – изјави министерката на прес-конференцијата. Таа воедно истакна дека една од поголемите категории во буџетот е ставката за стоки и услуги, односно 30 милиони евра за набавка на униформи што е во тек, но ќе се исплаќа од следниот буџет, делот од испораката на чизми, храна, резервни делови, за обуки и школувања за припадниците на АРМ. Поголем раст на средствата е предвиден и во делот на капиталните расходи за опремување и модернизација на Армијата, каде после долги години нивното одржување на ниво од 10 проценти од одбранбениот буџет, ќе изнесуваат 15 проценти, со што ќе започне процесот на модернизација на Армијата. За три пати е зголемена и ставката за реконструкција на објектите на АРМ и подобрување на условите за сместување и работа. Со дел од овие средства ќе се подготви и еден објект во касарната во Куманово, каде од 2020 година ќе биде сместена Командата на СИБРИГ.

Сето ова е уште еден доказ дека земјата се движи во вистинска насока и дека сè што е проектирано за АРМ и МО за наредниот период оди во прилог на реално остварување на сите зацртани планови и стратешки цели на нашата држава.

д-р Жанет Ристоска

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
Радмила Шекеринска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

Умит Реџеми
(ликовно-графички и технички уредник),

Ксенија Митева
(лектор);
Кристина Илиевска
(новинар, фотографии)

Панде Димоска
(новинар)

Печати:
„ФЕНИКС ПРИНТ“
ДООЕЛ Кочани

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје, Република Македонија

Телефони: 02 3128 276
www.morm.gov.mk; E-mail: stit@morm.gov.mk

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ШТИТ
е магазин на
Министерството
за одбрана
на Република
Македонија

Излегува од печат
еднаш во месецот

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

Историја на конфликтите во Ирак

Во периодот пред и после Втората светска војна (1941-45) година, Британците продолжуваат да имаат силно воено-политичко влијание во земјата. Британија обезбедува концесија за експлоатација на нафта на ирачката нафтена компанија (Iraq Petroleum Company), која претставува конгломерат на британските, француските и американските интереси. Кралот Фаизал I починал во 1933 година, но режимот на чело со кралот Фаизал II продолжува да ги следи британските интереси. Во текот на 1955 година се потпишува Багдадскиот пакт, кој во суштина претставува договор за колективна регионална безбедност на Ирак од страна на Британија. Воена револуција го симнува од власт кралот Фаизал II на 14 јули 1958 година, а на власт доаѓа левичарски националистички режим под водство на полковникот Абд ал-Карим Касем (Abd al-Karim Kassem). Ирак се повлече од Багдадскиот пакт во 1959 година. Касем бил убиен во 1963 година. Резултатот бил крвавиот и насилен батиистички арапски националистички режим под водство на полковникот Абд ас-Салем Мухамед Ареф (Abd as-Salem Muhammed Aref), кој беше наследен од неговиот брат, Абд ар-Рахман Мухамед Ареф (Abd ar-Rahman

Територијата на денешен Ирак во минатото била една од трите поранешни провинции на Османлиската Империја. Во 1920 година со мандат на Лигата на народите станува британска колонија, под раководство на кралот Фаизал, синот на Шериф Хусеин од Мека. За ова бил потпишан договор помеѓу Ирак и Британија. На 03.10.1932 година мандатот на Британија завршува и Ирак станува независна држава

Muhammed Aref) во 1966 година. Темелите на современото политичко владеење во Ирак беа поставени со одземањето на власта од Социјалистичката партија (Баат) на Арапската ренесанса (Ba'ath) на 17 јули 1968 година. Генерал-мајор Ахмад Хасан ал-Бакр (Ahmad Hassan al-Bakr) стана претседател и премиер на Ирак, а негов заменик беше Садам Хусеин. За време на нивното владеење се преземаа бројни социјални и еко-

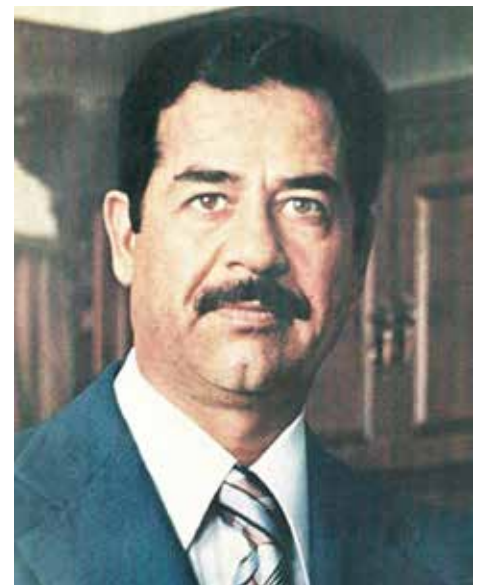
номски реформи со цел да се зголеми нивната популарност. Ирачката нафтена компанија беше под целосна контрола на власта и по Арапско-израелската војна во текот на 1972/74 година во континуитет ја зголемуваше цената на нафтата. Во март 1970 година беше постигнат договор помеѓу Владата и Курдската демократска партија (КДП) околу формирањето на автономна Курдска област. Сепак, брзо стана јасно дека ветувањата направени во овој Мартовски манифест нема да бидат исполнети. Пролетта 1974 година избувна конфликт меѓу Курдите и владините вооружени сили. Курдите беа поддржани од страна на шахот од Иран, кој беше загрижен за тоа што го сметаше за советско влијание врз ирачкиот режим. Јорданската интервенција доведе до потпишување на Алжирскиот договор меѓу Иран и Ирак во март 1975 година. Иран ја затвори границата со Ирак, што доведе до колапс на курдските воени сили. Курдскиот отпор беше насилно потиснат, селата беа уништени и нивните жители се преселили во специјално изградени села опкружени со бодликава жица и утврдени позиции. Економскиот развој во доцните 1970-ти години доведе до истовремен раст на политичка сила. Партијата Баат го губи

нејзиното политичко влијание и моќ. Политиката моќ сè повеќе се концентрира во рацете на Садам Хусеин и неговите политички поддржувачи. Државата сè повеќе станува инструмент на државата. Во јули 1978 година е донесен декрет кој ја направи секоја батистичка политичка активност незаконска и членството во која било друга политичка партија се казнувало со смрт за сите членови или поранешни припадници на вооружените сили. Претседателот Ахмад Хасан ал-Бакр ја објави својата оставка и предавањето на власта на Садам Хусеин на 16 јули 1979 година. Огромните приходи од нафта му овозможија на Садам да потроши големи суми за економски развој на државата и на животниот стандард на граѓаните. Садам Хусеин се концентрирал на создавање на култ на личност, така што портрети и статуи од него биле изградени низ целата земја. Во овој период беше формирана и Републиканската гарда, односно елитни претседателски безбедносни сили. Односите со Иран сериозно се влошија во периодот на Иранската револуција од 1979 година. Прекуграничните инциденти во кои Ирак го напаѓаше Иран резултираа со објавување на војна на 22 септември 1980 година. Ирак беше поддржан од арапските соседи: Саудиска Арабија и Кувајт, како и од САД, Советскиот Сојуз и Франција. Советот за безбедност на ОН ја усвои Резолуцијата 598 од 20.07.1987

Официјалниот јазик во Ирак е арапскиот јазик, кој го говорат преку 80% од популацијата. Нешто повеќе од 15% од населението покрај официјалниот јазик говорат: курдски, арменски и персиски јазик. Речиси 95% од населението се Сунити и Шиити муслимани. Останатиот дел од населението се христијани и јазиди. Шиите се околу 50% од вкупното население и највеќе живеат во јужниот, додека Сунитите највеќе ги има во централниот, западниот и северниот дел на Ирак

година, повикувајќи на прекин на војната. Иран не го прифати ова и пролетта 1988 година започна понатамошни напади врз северен Ирак. Ирачките воздухопловни сили реагираа со отровен гас, предизвикувајќи 5.000 цивилни жртви во курдскиот дел на северен Ирак. Иран конечно се согласи на прекин на огнот во јули 1988 година. Иранско-ирачката војна резултира со околу 400.000 смртни случаи (приближно 1/4 ирачки и 3/4 ирански), а околу 750.000 луѓе беа повредени. Покрај големите надворешни долгови и оштетената инфраструктура, ирачкиот режим, всушност, беше засилен во војната со Иран. Военото производство значително се зголеми, како и бројноста на армијата која достигна околу еден милион. Сето ова придонесе до консолидирање на власта на Садам Хусеин. Кон крајот на 1980-тите години Ирак доживува голема економска криза, главно предизвикана од погрешни економски реформи. Околу 5 милијарди долари годишно биле трошени за воени проекти за модернизација на вооружувањето. Инфлацијата и трошоците за живот драстично се зголемиле. Односите на Ирак со соседите се влошуваат, особено кога Садам барал да го присвои нафтеното поле Румила. На 2 август 1990 година Ирак го нападна Кувајт, а на 8 август објави анексија на Кувајт. Советот за безбедност на ОН брзо усвои серија резолуции со кои ги осудуваат ирачките акции. Ирак во оваа војна не добива поддршка од ниту една странска држава. Од друга страна, Саудиска Арабија, Египет, Сирија, Мароко, Велика Британија, Франција, Пакистан, Бангладеш и САД се собираат во Саудиска Арабија за поддршка на Кувајт. Советот за безбедност на ОН ја усвои Резолуцијата 678, одобрувајќи ги воените сили да се користат против Ирак во ноември 1990 година. На 17 јануари 1991 година, сојузничките сили започнаа воздушна кампања против Ирак. Ирач-

ката армија капитулираше на 24.02.1991 година. САД објави прекин на огнот на 28 февруари 1991 година и Заливската војна заврши. Во 2003 година, мултинационалната коалиција што ја сочинуваа САД, Велика Британија и коалициските сили на НАТО, го соборија режимот на Садам Хусеин и беше инсталирана нова влада. Набргу потоа, насилството и критиките на владата и нејзината странска поддршка ескалираа во обновен вооружен конфликт, во кој беа вклучени голем број опозициски групи. Претседателот Садам Хусеин беше симнат од власт на 09.04.2003 година, а со јавната пресуда за злосторства против човештвото беше јавно егзекутиран на 30.12.2006 година. Како и во повеќето арапски земји во 2011 година, протести се одржаа на неколку места во Ирак. Сепак, тие беа релативно мали и главно се фокусираа на корупцијата и на недостаток на електрич-

на енергија. Голем број луѓе беа убиени додека безбедносните сили се судрија со демонстрантите. Во април 2013 година, лидерот на ИСИС, Абу Бакир Ал-Багдади, објави дека ќе воспостават целосна контрола и окупација на североисточниот и западниот дел на Ирак и Авганистан и дека ќе ја формираат таканаречената Исламска држава на Ирак и Сирија. Со ескалација на насилствата во 2014 година, ИСИС окупира големи територии, вклучувајќи го и вториот по големина град во Ирак, Мосул, така што НАТО-коалициските сили немаа избор освен да започнат воздушни напади врз цели на ИСИС во Ирак и во Сирија. Во текот на втората половина на 2014 година, САД, Австралија, Велика Британија, Франција, Белгија, Канада, Данска и Холандија спроведоа воздушни напади против цели на ИСИС и со тоа дадоа активна поддршка на ирачката влада. Воздушните

напади продолжија и во текот на 2015 година. Повеќето од овие земји обезбедија поддршка во форма на советници и програми за обука за ирачката армија. Исто така дадоа економска поддршка и воена опрема. Иран ја поддржа ирачката влада со воена опрема, советници и изврши воздушна контрола над Ирак. САД, заедно со Саудиска Арабија, Јордан, Бахреин и Обединетите Арапски Емирати, исто така спроведоа воздушни напади против ИСИС на сирииска територија. Конфликтот меѓу владата на Ирак и ИСИС продолжи со истото темпо во 2016 година, а коалицијата предводена од САД продолжи да врши воздушни напади врз цели на ИСИС во Ирак и во Сирија. Илјадници луѓе беа убиени во судирите меѓу владините сили и ИСИС. Во текот на 2016 година е изгубена контрола на клучните градови и области. Конфликтот меѓу Владата на Ирак и ИСИС ескалираше во 2014 година. Илјадници луѓе беа убиени, бидејќи ИСИС спроведе големи напади и запоседна повеќе области во Ирак и во

Веднаш по Заливската војна, ОН почнаа да ја спроведуваат својата програма за уништување на ирачкото оружје за масовно уништување. Инспекциските тимови за оружје беа формирани за да вршат редовни посети во Ирак со цел да видат дали се во согласност со условите на резолуциите за прекин на огнот на ОН

Сирија, вклучувајќи го вториот по големина град во Ирак, Мосул. ИСИС иста година презеде контрола и врз неколку градови и области во провинцијата Анбар, во која преовладува сунитско население. Интензивните борби меѓу борците на ИСИС и ирачките војници се случуваа во Фалуџа и Рамади каде беше убиено цивилно население. По заземањето на неколку градови, вклучувајќи ги Мосул и Синџар во северен Ирак, стотици илјади цивили избегаа од овие области. Во исто време, голем број луѓе беа заробени. Многу мажи и момчиња беа убиени, а многу жени и девојки подоцна беа продадени како робинки. Конфликтот продолжи со несмалено темпо во 2015 година, при што илјадници луѓе беа убиени, бидејќи ИСИС изврши големи напади и се судри со безбедносните сили и курдската Пешмерги. Тешки судири се водеа во Рамади во провинцијата Анбар. Градот беше заробен во мај 2016 година и остана во

На 18 декември 2011 година, САД ги повлекуваат своите војници од Ирак со мисијата „Операција нова зора“. Американските официјални претставници преговараа со ирачката влада за одржување на мало воено присуство во Ирак, но таков договор не беше постигнат поради одредени правни регулативи. Сепак, до крајот на 2011 година, во Ирак останаа околу 150 војници задолжени за обука во американската амбасада и мала група на маринци задолжени за заштита на високи дипломати

целосна контрола до декември истата година, кога владините сили заземаа дел од градот. Во декември 2017 година, ирачката влада прогласи победа над ИСИС во Ирак. Голем број вооружени групи во Ирак, исто така, се активни во недржавни конфликти едни против други од 2002 година. Овие конфликти вклучуваат судири помеѓу позициски и опозициски групи во владата, како и локално спротивставени групи. Офанзивните дејства во Мосул започнаа во октомври 2016 и траеја до првата половина на 2017 година. Илјадници цивили беа убиени во судирите помеѓу ИСИС и владините сили поддржани од Народните мобилизациски сили (PMF) или таканаречени Пешмерага сили (Peshmerga forces) и воздушните напади од коалициските сили на НАТО. Ирачкиот премиер Абади конечно на 10.07.2017 година презема целосна владина контрола над Мосул. Кон крајот на декември 2017 година владините сили воспоставуваат целосна контрола на територијата на Ирак и успеваат скоро целосно да ги неутрали-

зираат областите запоседнати од ИСИС во Ирак.

Од почетокот на мисијата на НАТО против ИСИС во 2014 година, извршени се над 13.331 воздушен напад на цели на ИСИС, околу 2 милиони лица се раселени, а моменталниот број на американски војници во Ирак се движи околу 5200. Сумирајќи ги резултатите од операцијата на НАТО „Слобода за Ирак“ (Iraq Freedom) во период од 2003-2018 година, загинале вкупно 204.331 цивил, од кои најмногу во 2006 година, 29.517 лица и во 2014 година 20.218 лица. Бројот на загинали американски војници за периодот 2003-2018 година изнесува 4 541 војник, со тоа што ако се сумира вкупната бројка на сите коалициски сили на НАТО, таа изнесува најмалку 10 пати повеќе. Точниот број на загинали и повредени цивили и војници во воената операција на НАТО во борба против ИСИС не сме во можност прецизно да ја утврдиме. Бројот на повредени од 2014/17 година за секоја година е различен и се движи од 13.187 лица во 2017 година до 20.218 лица за 2014 година. Сумирајќи ги крајните резултати доаѓаме до заклучок дека во мисијата на НАТО „Слобода за Ирак“ и мисијата на НАТО за борба против ИСИС, досега загинале над половина милион цивили и над 100.000 војници. На овие бројки треба да се додадат и по 20% неофицијални податоци кои не се документирани за загинали или исчезнати цивили и војници.

Мултинационалната воена операција на НАТО за борба против ИСИС во 2017/18 година, создаде невиден бегалски бран на Ирачани кои изнесуваше над 3,2 милиони, од кои 1 милион од Курдскиот регион на Ирак. Премиерот Хаидер ал-Абади тврдеше дека со оваа воена операција ирачките безбедносни сили, поддржани од коалициските сили на НАТО, успеаја да ги сузбијат упориштата на ИСИС во Ирак и се на добар пат да ги протераат од државата еднаш засекогаш. По барање на ирачката влада, НАТО после самитот во Брисел 11/12.07.2018 година спроведува нова невоена мисија во Ирак. Оваа мисија се фокусира на изградба на капацитети, обука и асистенција на ирачките безбедносни сили. Тимовите на НАТО ќе го обучуваат и ќе го советуваат Министерството за одбрана и националните безбедносни советници на Ирак преку свои инструктори и концептот „обучи го обучувачот“ во воените училишта и академии. Во оваа обука се вклучени неколку стотини лица и со неа ќе се изгради ефективна и долгорочно одржлива одбрана, со цел ирачките воени сили да можат успешно и ефикасно да се справат со внатрешните кризи, конфликти и тероризмот, како на национално ниво во рамките на државата така и на регионално и на глобално ниво.

д-р Андреј Илиев

